

IMPRESSIONS D'ALEMANYA (agost i setembre del 1932)

ALEMANYA, EN ESPERA

Aquell qui, aquests temps, sortint de França, arriba a Alemanya té el sentiment que el tren l'hagi dut d'un món a un altre, o més aviat d'un recés fora del món al món de debò. No és pas que Berlín sigui de fet menys tranquil que París; la tranquil·litat hi té, però, quelcom de tràgic. Tot està en espera.

S'hi posen els problemes de l'estructura de la societat humana. No s'hi posen pas com a França, però, on pertanyen a un domini a part, al de la política, com se sol dir, o sigui, resumidament, al dels diaris, de les eleccions, de les reunions públiques, de les discussions de cafè, en què, per a cada u, els problemes reals en són fora. A Alemanya, en aquest moment, el problema polític és per a tothom el problema que el toca de més a prop. Més ben dit, cap problema concernint el que hi hagi de més íntim en la vida de cada u no és formulable sinó en funció del problema de l'estructura social.

Els revolucionaris ensenyen de fa molt que l'individu depèn estretament, i en totes les relacions, de la societat, la qual és constituïda essencialment de relacions econòmiques; però això, en període normal, només és teoria. A Alemanya, aquesta dependència és un fet amb què gairebé tothom hi topa contínuament més o menys fort —sempre, però, dolorosament. La crisi ha trencat tot el que impedeix a cada u de posar-se completament el problema del propi destí, és a dir, els hàbits, les tradicions, els quadres socials estables, la seguretat; sobretot, la crisi, en la mesura que no és considerada, en general, com una interrupció passatgera del desenvolupament econòmic, ha tancat tota perspectiva de futur a tot home considerat aïlladament.

En aquest moment, cinc milions i mig d'homes viuen i mantenen els seus fills gràcies als ajuts precaris de l'Estat i dels ajuntaments; més de dos milions viuen a càrrec de la seva família; o capten, o roben; tot de vells amb coll de camisa i capell de bolet, havent exercit tota la vida una professió liberal, capten a les portes del metro i canten miserablement pel carrer. Però el tràgic de la situació rau menys en aquesta misèria que no en el fet que cap home, per enèrgic que sigui, no pot formar-se la més mínima esperança de sortir-ne tot sol.

Els joves, sobretot, pertanyin a la classe obrera o a la petita burgesia, els joves, per a qui la crisi és l'estat de coses normal, l'únic que coneixen, no poden formar-se cap pensament de futur personal. Ni poden, fora de la política, fer projectes d'acció; es troben, o es poden trobar en qualsevol moment, reduïts a l'ociositat, més ben dit, al trasbals esgotador i degradant de córrer d'una administració a l'altra per a obtenir-ne ajuts. Ningú no espera poder, pel propi valor professional, mantenir o trobar cap lloc de treball.

¿Cerquen consol, potser, en la vida de família? Totes les relacions de família s'han agrejat per la dependència absoluta en què es troba l'aturat del membre de la família que treballa. Els aturats amb algú a la família que treballi, i els joves de menys de vint anys sense excepció, no toquen cap ajut. Aquesta dependència, l'amargor de la qual és encara acrescuda pels retrets de pares enfollits per la misèria, sovint fa fora de casa els joves aturats, els empeny a la vagabunderia i a la mendicitat.

Pel que fa a fundar una família, a casar-se, a tenir fills, en general els joves alemanys no en poden ni tenir el pensament. El pensament dels anys a venir no se'ls omple de cap contingut.

L'avenir immediat no és pas més segur que l'avenir llunyà. En la vida a l'aire lliure i al grat del sol, en els estanys i els rius, en la gimnàstica, la música i la lectura, en les responsabilitats de la vida política, en fi, en una fraternal camaraderia, la millor part del jovent alemany hi troba només un consol precari. Tot aturat veu com els ajuts que rep, amb el temps, van minvant, com s'acosta el moment en què, aturat de llarga durada com és, ja no en tocarà cap.

Hi ha camps de concentració per a joves aturats, on treballen amb disciplina militar per un sou de soldat (*Arbeitsdienst*), que reben els que, sense recursos, s'estimen més d'entrar-hi que no pas vagabundejar miserablement o anar a allistar-se a la Legió estrangera francesa; aquests camps només recluten voluntaris, de moment; però tots els partits reaccionaris parlen de fer-hi entrar per força tots els aturats, obligant així els millors, els qui han sabut fer-se malgrat tot una vida humana, a abandonar-ho tot.

En resum, el jove alemany, obrer o petit-burgès, no té cap racó de vida privada a recer de la crisi. Per a ell les perspectives bones o dolentes concernint fins els aspectes més íntims de la seva existència es formulen immediatament com a perspectives relatives a l'estructura de la societat. No pot ni somniar en cap esforç per a tornar a decidir la pròpia sort que no tingui la forma d'una acció política. La quantitat d'energia majoritàriament absorbida ordinàriament per la defensa dels interessos privats se centra, així, a l'Alemanya actual, gairebé sencera, en les relacions econòmiques i polítiques que constitueixen l'ossada de la societat.

Aquesta energia es manté latent. En una situació com aquesta, que sembla respondre perfectament a la definició de situació revolucionària, tot roman passiu.

L'observador, colpit per la convergència de tots els pensaments en el problema polític, és colpit tot seguit, més vivament encara, per l'absència d'agitació, de discussions apassionades als carrers i metros, de lectors llençant-se ansiosament sobre el diari, d'accions esbossades, o tan sols concertades. Aquesta contradicció aparent és el caràcter essencial de la situació. El poble alemany no està pas descoratjat ni adormit; no la defuig pas, l'acció; tanmateix, ni es belluga; espera.

La tasca a acomplir pot ben bé fer dubtar. Car el problema que se'ls posa als obrers alemanys no és pas de l'ordre dels que se'ls posaven, el 1917, als obrers russos: pau a concloure i terra a compartir. No, aquí es tracta de reconstruir tota l'economia damunt fonaments nous. Només pot donar la força de decidir-se a una tal tasca la consciència aguda que no hi ha més sortida possible.

És a això que els joves són duts, l'un rere l'altre, per una crisi que sembla treure'ls tota perspectiva de futur en el quadre del règim; aquesta mateixa crisi, però, els lleva també, de mica en mica, la força de cercar-hi sortida. Aquesta vida d'ociositat i de misèria, que priva els obrers de la dignitat de productors, lleva als obrers qualificats la seva habilitat i, als

altres, tota possibilitat d'esdevenir hàbils en res; aquesta vida, a la qual es produeix, passats dos, tres, quatre anys, una dolorosa habituació, no prepara pas per a assumir totes les responsabilitats d'una economia nova.

Els oficinistes, poc inclinats a considerar-se solidaris dels obrers, són encara molt menys capaços que els obrers més descoratjats de cercar-hi sortida per si sols; car formen una part considerable dels assalariats i dels aturats alemanys; la folla prodigalitat desplegada pel capitalisme alemany en període de bona conjuntura, que va produir una mena de cursa cap al creixement de les despeses generals, es va manifestar també en aquest domini, fins al punt que hi ha, diuen, en certes fàbriques, més oficinistes que no obrers.

Pel que fa als obrers de les empreses, encara n'hi ha, per dificultosa que sigui la seva vida, en el quadre del règim; hi viuen més bé que d'altres; tenen quelcom a perdre. També ells, com els aturats, són simples brins de palla, en el bullidor de la crisi capitalista; però poden, ells, no pensar-hi en tot moment. S'estableix així una separació entre els aturats i ells, que priva els aturats de tota influència sobre l'economia, alhora que els afebleix, amenaçats com estan per una reserva de treballadors disponibles gairebé tan nombrosa com els treballadors efectius.

Així, la crisi no té altre efecte que empènyer a sentiments revolucionaris, i endur-se tot seguit, a onades, estrats sempre nous de la població. Si obliga gairebé tot obrer o petit-burgès alemany a sentir, un moment o altre, com totes les seves esperances s'estavellen contra l'estructura del sistema social, no agrupa pas tanmateix el poble alemany entorn dels obrers resolts a transformar aquest sistema.

Una organització podria, en certa mesura, posar-hi remei; i el poble alemany és el poble del món que s'organitza més. Els tres únics partits alemanys actualment de masses invoquen tots tres una revolució que tots tres anomenen socialista. ¿Com pot ser doncs que les organitzacions restin, també elles, inerts? Per comprendre-ho, cal examinar-les en la seva vida interior i en les seves relacions mútues.

Una revolució només pot ser menada per homes conscients i responsables; podríem doncs formular la contradicció essencial del partit nacional-socialista dient-ne que és el partit dels revolucionaris inconscients i irresponsables.

Tota crisi greu fa que es revoltin masses de gent, que s'ofeguen en el règim sense tenir la força de voler-lo transformar; aquestes masses, rere els veritables revolucionaris, podrien ser una força; la significació essencial del moviment hitlerià consisteix en això, que n'ha agrupat una gran part, fent-los així caure necessàriament sota el control del gran capital.

El moviment nacional-socialista —els caps consideren, amb raó, el terme de moviment popular preferible al de partit— es compon, com resulta de la seva mateixa essència, dels intel·lectuals, d'una gran massa de petit-burgesos, d'oficinistes i de pagesos, i d'una part dels aturats; però, d'entre aquests darrers, molts hi són atrets per l'allotjament, l'alimentació i els diners que troben en les tropes d'assalt.

El lligam entre aquests elements tan diversos el constitueix menys un sistema d'idees que no un conjunt de sentiments confusos, sostinguts per una propaganda incoherent. Al camp els prometen alts preus de venda, a la ciutat una vida barata. Els joves romàntics hi són atrets per perspectives de lluita, d'abnegació, de sacrifici; els bestioles, per la certesa de poder un dia massacrar a voluntat.

Una certa unitat és tanmateix assegurada aparentment pel fanatisme nacionalista, que alimenta, en els petit-burgesos, una viva enyorança de la unió sagrada d'abans, batejada "socialisme del front"; aquest fanatisme, que una sàvia demagògia exaspera, de vegades arriba, en les dones, a un furor gairebé histèric contra els obrers conscients. En el conjunt del moviment hitlerià, però, la propaganda nacionalista es recolza abans que res en el sentiment que els alemanys experimenten, amb raó o sense, de ser menys esclafats pel seu propi capitalisme que pel dels països victoriosos; en resulta una cosa molt diferent del nacionalisme tanoca i patrioter que coneixem a França, en resulta una propaganda que, intentant a més de persuadir que la major part dels capitalistes d'Alemanya són jueus, s'esforça a posar els termes de capitalista i d'alemany com a termes antagònics.

Es pot mesurar la potència d'irradiació en aquest moment de la classe obrera alemanya pel fet que el partit hitlerià ha de presentar el patriotisme com una forma de lluita contra el capital.

Fins i tot sota aquesta forma, la propaganda nacionalista afecta ben poc els obrers alemanys, i els obrers hitlerians mateixos. En les seves discussions amb els comunistes, la qüestió nacional queda al més sovint en segon pla; al primer s'hi posen les qüestions de classe; com a màxim es demana en quina mesura és assenyat de comptar amb els obrers dels altres països.

En conjunt, els obrers hitlerians estan corromputs, per la seva participació en un tal moviment, molt menys del que se'n podria esperar. El seu sentiment dominant és un odi violent pel "sistema", com en diuen, odi que s'estén també als social-demòcrates, considerats el suport del règim, i fins als comunistes, acusats de col·lusió amb la social-democràcia; car els obrers hitlerians, que es creuen compromesos en un moviment revolucionari, s'estranyen sincerament que els comunistes vulguin unir-se als reformistes contra ells. A més, el règim rus els sembla tenir molts de punts en comú amb el capitalista. "Vosaltres voleu una nació de proletaris, diuen als comunistes, Hitler vol suprimir el proletariat."

¿Què volen, doncs? Un règim idíl·lic, on els obrers, segurs d'una certa independència per la possessió d'un tros de terra, serien a més a més defensats dels patrons massa rapaços per un Estat omnipotent i ple de miraments paternals. Pel que fa al programa econòmic, no se n'inquieten pas gaire; s'ha pogut modificar considerablement sense ells saber-ho. Descansen de tots els maldecaps de realització pràctica damunt del qui anomenen "el cap", tot i que no dirigeix pas gran cosa, és a dir, damunt de Hitler.

En realitat, el que els atrau del moviment nacional-socialista és, com per als intel·lectuals i els petit-burgesos, que hi senten una força. No se n'adonen, que aquesta força només apareix tan potent perquè no és seva, ans perquè és la força de la classe dominant, el seu enemic capital; i compten amb aquesta força per a suplir la pròpia feblesa i dur a terme, no saben pas com, els seus somnis confusos.

Els social-demòcrates, al contrari, són gent raonable que la situació encara no ha reduït al desesper i refusen de llançar-se a aventures. És a dir, que la socialdemocràcia, tot i que compta a les seves files amb petit-burgesos i aturats, es recolza sobretot en els obrers que treballen.

Va establir la seva influència durant els anys de prosperitat, principalment per mitjà dels sindicats, dels quals, al Parlament, en conjunt, només ha fet que secundar-ne l'acció.

Els sindicats reformistes, que compten amb quatre milions de membres i controlen el personal dels serveis públics, dels ferroviaris i de les indústries clau, durant el període de

bona conjuntura van complir admirablement la seva tasca, a saber: endreçar al millor possible la vida dels obrers en el quadre del règim. Caixes de resistència, biblioteques, escoles, tot es féu a grans proporcions, i instal·lat en locals testimoni de la mateixa folla prodigalitat que s'apoderà dels capitalistes al mateix moment.

Unes organitzacions així modelades sobre el desenvolupament de l'economia capitalista en els seus períodes d'estabilitat aparent s'han naturalment lligat a la força que fa l'estabilitat del règim, és a dir, al poder de l'Estat. Així, d'una part, s'han lligat a un partit parlamentari, a un partit que ha anat fins a les més extremes concessions per mantenir-se en la majoria governamental; i, d'una altra, s'han refugiat rere la llei, acceptant el principi de la "tarifa", és a dir, els contractes de treball amb força de llei i arbitratge obligatori.

I arriba la crisi. Els capitalistes es refugien també ells rere el principi de la "tarifa" per atacar els salaris. Però com més l'economia capitalista és sacsejada per la crisi, més les organitzacions sindicals, que, com sempre, veuen l'objectiu suprem en el seu propi desenvolupament i no pas en els serveis que poden fer a la classe obrera, s'arrecren mandrosament rere l'únic element d'estabilitat, el poder de l'Estat. Resten si fa no fa inerts; els obrers sindicals que participen en les vagues dites "salvatges", és a dir, no autoritzades per les organitzacions, en són exclosos.

Ve, el 20 de juliol [de 1932], el cop d'Estat que lleva brutalment a la social-democràcia el que li restava de poder polític: sempre la mateixa inèrcia. "És que", deien obertament els funcionaris sindicals, "pensem abans que res en la salvació de les organitzacions; la reacció política no les posa pas en perill. El mateix capitalisme, a l'època actual de l'economia, té necessitat dels sindicats. El perill hitlerià no existeix, tampoc; Hitler només podria prendre tot el poder per un cop d'Estat, que no solament toparia amb la nostra resistència sinó també amb la de l'aparell governamental. L'únic perill fóra comprometre els sindicats en una lluita política, en què l'Estat els faria miques." Es tracta, en resum, abans que res, d'evitar de comprometre's en una lluita que posaria la qüestió: o revolució o feixisme, lluita que duria de totes totes a la destrucció de les organitzacions reformistes. Per a evitar que comenci una tal lluita i, si comença, per a estroncar-la, ens podem ben bé esperar que els funcionaris de la social-democràcia i dels sindicats no recularan pas davant de res.

Per la mateixa raó, no volen de cap manera cap front únic; han comprès la lliçó de 1917 i la imprudència de Kerensky.

A fi de comptes, el feixisme, als seus ulls, sembla menys terrible que no la revolució.

Els obrers que componen els sindicats reformistes no tenen pas, amb el règim de l'Estat, els mateixos lligams indissolubles que les seves organitzacions. N'hi ha, sobretot els vells, que segueixen els sindicats reformistes i s'agafen al règim; però, de manera general, la crisi, que amenaça a cada moment els obrers encara no reduïts a l'atur, fa que ja no puguin tenir la il·lusió de sentir-s'hi a casa, en el règim.

Així, a mesura que les organitzacions reformistes, sota l'acció de la crisi, s'han anat lligant cada cop més al règim, els obrers, per la mateixa causa, se n'han apartat cada cop més. El divorci entre les organitzacions i els seus membres, doncs, s'ha anat accentuant. Del 20 de juliol ençà, sobretot, es posen, cosa inusual fins llavors, a discutir en les reunions interiors de la social-democràcia; els joves hi ataquen violentament la direcció, proclamen que, amb el pretext d'evitar la guerra civil, no volen continuar passius, que volen entendre's amb els obrers comunistes i lluitar.

Però, lluitar ¿per a què? ¿Per la República de Weimar? La força de la posició dels caps reformistes rau aquí, que una lluita difícilment pot començar, ara, sense posar en qüestió la mateixa existència del règim.

Ara bé, la qüestió del règim, els obrers social-demòcrates no gosen gaire d'afrontar-la. Així, la seva oposició resulta sorda, incerta, dispersa. Certament, n'hi ha que se'n van al moviment nacional-socialista o al comunisme; però la major part es mantenen com a membres disciplinats, per bé que descontents, de les seves organitzacions.

Que prefereixin les organitzacions reformistes al moviment hitlerià, això ja és un elogi; però ¿què és el que els té separats del partit comunista? ¿Com respira, el partit comunista alemany?

Del 80 al 90% dels membres del partit comunista alemany són aturats. Més de la meitat dels seus membres són adherits al partit de fa menys d'un any i, més de les quatre cinquenes parts, de fa menys de dos anys. Aquestes soles xifres ja permeten d'apreciar la feblesa del partit, per a les tasques que es proposa.

La crisi té per efecte natural fer tornar prudents fins els obrers altament qualificats, els quals, en període de prosperitat, sense por de perdre el lloc de treball, són els més ben disposats a emprendre accions revolucionàries; i, contràriament, també té per efecte dur a opinions radicals els que ja no tenen res a perdre, els aturats. Igualment, la crisi fa servir, i reemplaça molt de pressa, capes successives de revolucionaris. Però aquests fenòmens, produïts per la crisi en la classe obrera, que per a ella són una causa de feblesa, es reflecteixen en el partit comunista no pas atenuats, com caldria perquè fos un instrument en mans dels obrers, sinó, contràriament, augmentats. Aquest augmentament només pot ser degut a la política del partit.

La seva política sindical, portada segons els mots d'ordre contradictoris de “¿Reforceu els sindicats rojos!” i “¿Treballeu dins els sindicats social-demòcrates!”, ha dut a uns sindicats rojos molt febles i a una influència comunista gairebé nul·la en els reformistes. El règim interior, règim de dictadura burocràtica sense control de la base, ha permès a la direcció de dur una política aventurera que ha llevat al partit tot crèdit en les empreses, tenint com tenen els obrers de les empreses molta més por de les aventures que no els aturats. Aquest règim interior, en fer la vida impossible als elements més conscients si no callen almenys una part del que pensen, i en impedir que els membres nous, sovint reclutats a l'atzar, rebin una educació seriosa, condemna el partit a tenir, gairebé només, membres acabats d'entrar-hi.

Així, el proletariat alemany té com a avantguarda, per a fer la revolució, només aturats, homes privats de tota funció productiva, expulsats del sistema econòmic, condemnats a viure com a paràsits malgrat ells, i a més a més enterament mancats tant d'experiència com de cultura política. Un tal partit pot propagar sentiments de revolta, no pas proposar-se la revolució.

Si hi afegim que les organitzacions de simpatitzants agrupen, també elles, sobretot aturats, i solament en nombre d'un a dos centenars de milers, que el partit no ha construït sòlides organitzacions d'aturats, que va deixar dissoldre's, fa dos anys, una excel·lent organització militar (RFK) que no ha pogut revifar il·legalment, els membres de la qual es troben avui en part en les tropes d'assalt hitlerianes, reconeixem que és difícil d'imaginar una organització més feble per als problemes que posa tota acció.

Aquesta feblesa interior li fa indispensable, i alhora difícil d'aconseguir, una influència sobre els obrers dels altres partits. Tanmateix, la situació interior dels partits nacional-socialista i social-demòcrata li és favorable.

En el moviment hitlerià s'hi troben obrers que no podem pas considerar conscients, però que tenen, si no concepcions, almenys sentiments revolucionaris, que creuen sincerament, dins aquest partit nacionalista, servir la revolució. Exposant clarament les contradiccions interiors del partit hitlerià, denunciant sobretot amb vigor implacable el caràcter contra-revolucionari de tota propaganda nacionalista, es podria, en certa mesura, aïllar el partit hitlerià de la classe obrera, separar-ne fins i tot certs elements petit-burgesos.

Al contrari, els obrers social-demòcrates, sordament descontents de la política reformista, no gosen comprometre's a la lluita revolucionària per una por legítima de l'aventura. Amb polèmiques no se'ls pot pas influir, només se'ls pot moure amb acords pràctics que permetin als obrers social-demòcrates i comunistes, impotents separadament, d'acomplir conjuntament accions ben determinades; accions que contribuirien també a atraure els qui se'n van al partit hitlerià només perquè és l'únic que fa la impressió d'existir.

Ara bé, per una perversitat que sembla diabòlica, el partit comunista duu una política exactament contrària.

No fa servir cap altre mitjà d'acció amb els social-demòcrates que polèmiques contra els seus caps, polèmiques portades amb el llenguatge més violent; els oferiments de front únic, fets "a la base", prescindint dels dirigents de les organitzacions, que tothom sap per endavant que seran rebutjades, són simplement un aspecte d'aquestes polèmiques. Al juliol, sota la pressió dels obrers de la base i davant l'amenaça de les bandes feixistes, s'ha realitzat força vegades el front únic entre organitzacions locals; però, de llavors ençà, si el terme de "social-feixista" ha estat cada cop menys usat, en el vocabulari oficial, el front únic s'ha pràcticament abandonat. Les propostes d'organització a organització no s'han pas tornat a repetir.

Amb els hitlerians, al contrari, el partit ha practicat durant molt de temps una mena de front únic dirigit contra la social-democràcia. Els obrers social-demòcrates no han oblidat el famós plebiscit hitlerià, que a la burocràcia comunista se li va acudir sobtadament de transformar en "plebiscit roig". Aparentant així de prendre's seriosament les frases revolucionàries del partit hitlerià, ha considerablement encoratjat els obrers hitlerians en el seu error. Però ha fet pitjor: ha seguit el moviment hitlerià en el terreny nacional. El partit ha publicat com a opuscle de propaganda, i sense comentaris, el recull de cartes en què l'oficial Scheringer explicava que s'havia passat del nacional-socialisme al comunisme perquè el comunisme, per l'aliança militar amb Rússia, era molt més capaç de servir els fins nacionals d'Alemanya. Sobre aquesta plataforma, Scheringer ha format un grup, compost per gent del millor món, i oficialment controlat pel partit. El mot d'ordre d'alliberament nacional (*Volksbefreiung*) té, en la propaganda del partit, un lloc sovint tan important, i de vegades més, que els mots d'ordre de lluita social.

Cal remarcar que els obrers comunistes mateixos són molt poc nacionalistes. Però aquesta política els desarma en les seves discussions amb els obrers hitlerians, en les quals s'arriba a tenir la impressió que no acaben de trobar el punt de desacord. Diríem que el partit comunista fa tot el que pot per no deixar aparèixer, als ulls dels obrers poc cultivats, cap caràcter que el distingeixi del moviment hitlerià, fora d'una extrema feblesa.

El resultat de tota aquesta política és, per al partit comunista alemany, un aïllament complet dins la classe obrera.

Aquesta situació imposa al partit comunista una actitud passiva que dona als seus mots d'ordre revolucionaris el caràcter de la més buida fraseologia.

Mig il.legal, emmordaçada la seva premsa, prohibides al més sovint les seves manifestacions, no pot reaccionar, de por de ser reduït a la il.legalitat completa. En el seu desarrelament, intenta, en una situació que només permet lluites de caràcter polític, reprendre contacte amb els obrers de les empreses en el terreny de les reivindicacions, cosa còmica si pensem que a França i Bèlgica intenta donar artificialment caràcter polític a les vagues reivindicatives. Intenta d'amagar la seva impotència amb mentides, fanfarronades, mots d'ordre deixats anar en el buit, com ara el mot d'ordre de vaga general llançat sense preparació el 21 de juliol, que cap obrer no es va prendre seriosament i només va servir per a ridiculitzar el partit.

Tot això estén, en les files del partit, un profund descoratjament. L'èxit obtingut a les eleccions només els ha aportat confiança gràcies a les il.lusions més perilloses lligades als èxits electorals. Malgrat aquest èxit, els obrers comunistes són presa d'un vague malestar; s'adonen que alguna cosa no va; a les cèl.lules, on s'intenta d'absorbir-los en tasques de poca envergadura, hi aixequen la veu, discuteixen, cosa nova d'uns anys ençà. Però discuteixen, encara, tímidament; les qüestions essencials, no les posen pas. Arguments d'ordre sentimental, com ara "No podem pas fer-hi el front únic, amb Noske i Grzesinsky", tenen una fàcil influència en comunistes de fa poc, sense experiència ni cultura històrica. A més, els comunistes de la base no tenen, en general, consciència de travessar un moment decisiu de la història; tenen el sentiment de tenir molt de temps per davant, sentiment que s'explica per la lentitud de l'evolució política a Alemanya. Els que mantenen alguna esperança de victòria esperen vagament que un dia una traïció dels caps reformistes, més escandalosa que les altres, durà al partit comunista les masses social-demòcrates.

Les petites oposicions comunistes proven debades de transformar aquest sord malestar en quelcom articulat; tenen, d'altra banda, una actitud un xic temorenc i més o menys ambigua respecte al partit oficial. En general, els seus caps només tenen esperances en un renovellament espontani del moviment revolucionari després d'una catàstrofe on morissin els quadres oficials; cal exceptuar-ne el petit grup trotskista, que no arriba a fer gaire més que estendre la literatura de Trotsky, i el partit socialista obrer (SAP).

Aquest partit, tot i que constituït com a oposició social-demòcrata, de fet s'ha orientat cap al moviment comunista, gràcies a l'empenta de la base, formada sobretot per joves obrers remarcablement conscients, i sota la influència de militants de valor, antics brandlerians sortits de l'oposició brandleriana perquè, en les qüestions russes, se solidaritza amb Stalin. Però un vici essencial provinent de la seva formació fereix d'impotència aquest petit partit: a una feblesa numèrica de secta, hi afegeix la incoherència d'una organització de masses.

De manera general, les oposicions no arriben ni a actuar per si mateixes ni a afectar el partit oficial. I aquest queda reduït a predicar la revolució sense poder-la preparar.

Aquesta impotència del partit que diu constituir l'avantguarda del proletariat alemany podria fer-ne concloure, legítimament en aparença, la impotència del propi proletariat alemany. Però el partit comunista alemany no és pas l'organització dels obrers alemanys decidits a preparar la transformació del règim, tot i que la majoria en siguin membres o n'hagin estat; és una organització de propaganda en mans de la burocràcia d'Estat russa, i les seves febleses són per això fàcilment explicables.

Es comprèn fàcilment que el partit comunista alemany, armat, pels interessos de la burocràcia russa, amb la teoria del “socialisme en un sol país”, es trobi en mala posició per a lluitar contra el partit hitlerià, que s’intitula “partit de la revolució alemanya”.

Està clar, de manera més general, que els interessos de la burocràcia d’Estat russa no coincideixen pas amb els interessos dels obrers alemanys. El que és d’interès vital per a aquests és aturar la reacció feixista o militar; per a l’Estat rus, és simplement impedir que Alemanya, sigui quin sigui el seu règim interior, es giri contra Rússia fent bloc amb França. Igualment, una revolució obriria perspectives de futur per als obrers alemanys; però només faria que dificultar la construcció de la gran indústria a Rússia; i, a més, un moviment revolucionari seriós necessàriament fóra un ajut considerable per a l’oposició russa en la seva lluita contra la dictadura burocràtica. És doncs natural que la burocràcia russa, fins i tot en aquest instant tràgic, ho subordini tot a l’afany de conservar el control sobre el moviment revolucionari alemany.

Així, els tres partits que atrauen els obrers alemanys desplegant la bandera del socialisme són en mans: l’un, del gran capital, que té com a únic objectiu aturar, si cal amb l’extermini sistemàtic, el moviment revolucionari; l’altre, i els sindicats que el volten, de buròcrates estretament lligats a l’aparell d’Estat de la classe dominant; el tercer, d’una burocràcia d’Estat estrangera, que defensa els seus interessos de casta i els seus interessos nacionals. Davant els perills que l’amenacen, la classe obrera alemanya es troba sense res a les mans.

O més aviat estem temptats de demanar-nos si no li fóra millor trobar-s’hi efectivament, sense res a les mans; els instruments que creu tenir aferrats són manejats per d’altres, amb interessos que els són contraris o com a mínim estranys als seus.

No té res d’estrany, en aquestes condicions, que en la política interior alemanya hi ocupi el primer pla la lluita entre fraccions de la burgesia.

L’extrema foscor que presenten aquestes lluites ve de la complexitat de les relacions entre el partit nacional-socialista i la burgesia. Ara que el gran capital té sota el seu control els revoltats inconscients per a empenye’ls contra els revolucionaris, pot posar-se com a objectiu o bé exterminar aquests o simplement paraitzar-los. A la fi de juliol, així, es podien determinar dues perspectives.

L’una era un govern feixista. Això, per a la burgesia, és un darrer recurs; la pujada al poder de les bandes hitlerianes li representa el doble perill de fer alçar junts els obrers social-demòcrates i els comunistes i empènyer a l’acció a mà armada els obrers hitlerians, que es prenen seriosament la propaganda demagògica del seu partit. El feixisme només pot ser-li necessari, a la burgesia alemanya, en cas que els obrers, malgrat l’absència d’organitzacions que realment els pertanyin, amenassin d’impedir-li realitzar les mesures econòmiques que considera d’importància vital en la crisi present. Li caldria, aleshores, emprendre el combat suprem.

L’altra perspectiva era un “govern presidencial”, com es diu a Alemanya, recolzat en una unió nacional estesa de hitlerians a social-demòcrates. Una tal unió és possible sobre la base del capitalisme d’Estat. En oposició a la teoria comunista, els social-demòcrates i els hitlerians estan d’acord a afirmar que la primera etapa cap al socialisme és la nacionalització de les banques i les indústries clau, sense transformar l’aparell d’Estat ni organitzar el control obrer. Ara bé, la crisi actual mena els capitalistes, no pas certament a acceptar un tal programa, sinó a cercar de servir-se de l’aparell d’Estat per a fer-li fer, fins a cert punt, de manera encara obscura per a ells, d’engranatge de l’economia. En tots els

països hi ha economistes burgesos que han escrit en aquest sentit. A Alemanya, on, més que en cap altre país, els governs han intervingut en la vida econòmica, sense exceptuar-ne von Papen, que es diu el defensor de l'economia liberal, aquesta tendència ha trobat la seva expressió econòmica més acabada en la revista *Tat*. La revista *Tat* és l'òrgan d'uns joves economistes brillants, representants del capital financer, que veuen com a elements del nou règim que ha de venir els sindicats i el partit nacional-socialista. Els social-demòcrates no se n'amaguen pas, de considerar tot creixement del poder econòmic de l'Estat com "un tros de socialisme", ni d'estar disposats, per a arribar al que anomenen el socialisme, a acceptar el concurs dels mateixos hitlerians. La burgesia sembla, així, tenir un possible mitjà per a establir una mena de règim feixista sense massacres ni destrucció de les organitzacions sindicals, que esdevindrien simplement una peça de l'aparell d'Estat

Cap d'aquestes perspectives no s'ha realitzat.

Hitler no el té pas, el poder. La indústria pesada, que li donava suport contra von Papen, l'home de la noblesa rural, fins a cert punt l'ha abandonat; ha reduït les subvencions que li acordava; ha posat el seu òrgan principal, el *Deutsche Allgemeine Zeitung*, al servei del govern; i ha intervingut prop de Hindenburg per a impedir-li de donar el poder a Hitler.

D'altra banda, si bé Alemanya té sempre un "govern presidencial", aquest govern és ben lluny de recolzar-se en cap coalició nacional; al contrari, fora de la gran burgesia, té tota la nació en contra. Von Papen ha fet com si el partit hitlerià fos un regiment de soldats de plom que es poden, a voluntat, treure de la capsa i tornà'ls-hi; però, desgraciadament per a la gran burgesia alemanya, els hitlerians no en són pas, de soldats de plom; són homes revoltats i desesperats. Els obrers social-demòcrates no poden pas ser emmenats, tampoc ells, més enllà de certs límits. Així, en aquest moment, assistim a aquest estrany espectacle d'un govern que es manté en el poder malgrat l'oposició violenta dels tres únics partits de masses, els quals, tots tres, tant hitlerians i social-demòcrates com comunistes, donen suport a l'onada de vagues que von Papen acaba de decretar il·legals. Tot i que aquestes vagues són de poc gruix, les organitzacions sindicals, tan afectes a la legalitat, reconeixen ingènuament que la pressió de les masses els impedeix de sotmetre's al decret.

Aquesta situació, excepcionalment favorable als obrers revolucionaris, si són capaços d'aprofitar-la, no pot durar pas gaire.

L'alternativa que es posava a començaments d'agost encara es posa. El moviment hitlerià ha perdut, és cert, una bona part del seu prestigi en deixar d'aparèixer com la força suprema; però la podria tornar a tenir si altre cop tenia el gran capital darrere seu. Si el tombant anunciat per von Papen per a la conjuntura econòmica no es produeix, si la massa creixent d'aturats continua amenaçant la burgesia amb una mena d'avalot, si les negociacions amb França no aporten cap satisfacció seriosa als petit-burgesos nacionalistes, la gran burgesia es veurà sens dubte obligada a tornar a recórrer a Hitler.

Ara bé, Hitler significa la massacre organitzada, la supressió de tota llibertat i de tota cultura.

Hi ha encara un element desconegut, fora de la conjuntura econòmica i de la diplomàcia: és l'actitud que prendran els obrers alemanys.

Quan es considera abstractament la història dels darrers anys, s'és temptat de creure que a la classe obrera alemanya, que ha patit passivament totes les desfetes, ja no li

queden recursos. Però és impossible desesperar dels obrers alemanys quan hom s'hi ha acostat.

Els joves obrers d'ulls febrsos, de galtes xuclades, que hom veu anar amunt i avall pels carrers de Berlín, no és pas per covardia o inconsciència que han restat passius. Que després d'anys d'atur i de misèria no hi hagi entre ells més que un nombre relativament petit de lladres i criminals, que s'hagin mantingut majoritàriament fora del moviment hitlerià, que la propaganda nacionalista amb prou feines els hagi pogut afectar, tot plegat només pot suscitar admiració. En una situació desesperada com aquesta, han resistit totes les formes de la desesperació.

Tant en els seus moments de tristesa, com en els d'alegria aparentment despreocupada, les seves maneres, el seu parlar, estan carregats d'una gravetat, o més aviat d'una seriositat, que els fa aparèixer com a contínuament conscients de la sort tràgica que és la seva. No hi veuen pas sortida; però han conservat, conserven, en la condició inhumana en què es troben, la seva dignitat d'éssers humans gràcies a una vida sana i una alta cultura.

Molts, que no mengen pas per la gana que tenen, encara troben algun cèntim per a les organitzacions esportives, gràcies a les quals poden anar-se'n en colles joioses, homes i dones, nois i noies, als llacs i boscos, caminar, nedar, gaudir de l'aire lliure i del sol. D'altres es priven de pa per comprar llibres; el comerç de llibres és un dels que menys han patit la crisi. El nivell cultural dels obrers alemanys és una cosa sorprenent, per a un francès. Al defora de les organitzacions polítiques, entre els obrers joves, es formen espontàniament cercles d'estudis, on es llegeixen les obres clàssiques del moviment revolucionari, s'hi escriu, s'hi discuteix.

Així, suportant una misèria humiliant sense planye's ni cercar d'atordir-se, la part més bona de la classe obrera alemanya se'n surt, de la degradació que és la condició d'aturat. La passivitat mateixa dels obrers alemanys davant els atacs de la reacció política només prové de la seva repugnància a tirar-se a l'aventura; és un signe de coratge, no pas de desesper. ¡Vingui el moment en què tots plegats, obrers de les empreses i aturats, voldran alçar-se, que llavors la classe obrera apareixerà amb la seva força amb molt més esclat que a París el 1871 o a Sant Petersburg el 1905! Però ¿qui ho pot dir, si una tal lluita no acabaria amb la desfeta que ha esclafat fins ara tots els moviments espontanis?(1)

Nota de l'edició:

(1) Aquesta darrera frase fou suprimida per la redacció de *La Révolution prolétarienne*, que la va considerar massa pessimista.

Notes del traductor:

1.- Aquest text, Simone Weil l'escrigué l'octubre del 1932, havent passat agost i setembre a Berlín, a casa d'una família obrera de marit comunista.

2.- Es publicà el 25 d'octubre de 1932, al número 138 de *La Révolution prolétarienne*.